

denarji ravnati. Ti predpisi so pa že precej zastareli, in sicer v dvojnem obziru: namreč, da se otroškega denarja več kot 500 gld. ne sme v hranilnicah nalagati, in da se drugim denarnim zavodom (drugih itak bilo ni) otroški denarji ne smejo zanašati. Znano pa je, da imamo še vse polno drugih denarnih zavodov na primer raznovrstnih posojilnic, ki so trdni in zanesljivi, kakor hranilnice, gotovo mnogo trdnejše, kakor so bile hranilnice takrat, ko je bila izšla postava o nalaganju otroških denarjev. Da se ta postava prenaredi in popolni, je še skrajna potreba. Zato štejem novemu dolenskem poslancu Višnikarju v zaslugo, da je to zadevo sprožil v državnem zboru s sledečim vprašanjem:

„Po § 194. ces. patenta z dne 9. avgusta 1854, št. 208 drž. zak., je pupilarne svote plodonosno nalagati na sledeče načine: 1.) da se kupijo nepremičnine; 2.) da se razdajo zakonito zavarovane kot posojila na nepremičnine; 3.) da se nabavijo avstrijske državne ali tem jednake javne zadolžnice; 4.) da se kupijo zastavni listi gališkega deželnega kreditnega zavoda; 5.) da se nalože v javnih dovoljenih avstrijskih hranilnicah, toda naložena svota za vsakega nedoletnika ne sme presegati zneska 500 gld. konv. v.; 6.) da se ustanove skupne sirotinske blagajnice.

Vrh tega se je s posebnimi zakoni in ukazi dovolilo, kupovati zastavne liste in obligacije raznih društev in korporacij, in sicer se visokost naložene pupilarne svote ni omejila pri hranilnih vlogah.

Določba petega odstavka rečenega paragrafa se tako tolmači, da za jednega nedoletnika se tudi v raznih hranilnicah ne sme nalagati več kakor 525 gld.

Nagibi, ki so bili za to določbo svoj čas merodajni, sedaj gotovo več ne veljajo. Pri nalaganju imetij nedoletnikov in kurantov je gledati na dobro obrestovanje, zlasti pa na varnost kapitalij. Ta varnost pa je pri avstrijskih hranilnicah gotovo večja kakor pri vrednostnih papirjih, izpostavljenih kurznim premembam. V zadnjih 40 letih so hranilnice zadobile nenavaden gospodarski pomen in varnost vlog je najpopolnejša, vsled česar je tudi nalaganje v hranilnicah najpriljubljenejši način plodonosnega nalaganja kapitalij. V zadnjem desetletju se je v vseh kronovinah ustanovilo mnogo hranilnih, posojilnih in kreditnih zadrug, katerim prebivalstvo popolnoma zaupa in pri katerih bi se pupilarne kapitalije dogotovega zneska lahko nalagale, eventualno le zneski iz tistega scdnega okraja, kjer ima zadruga svoj sedež. Odločitev bi se eventualno mogla prepustiti sodiščem I. instance, pri katerih so dotične zadruge registrovane.

Določba, da v hranilnice ni smeti nalagati več kakor 525 gld., naj bi se odpravile, oziroma naj bi se primerno zvišal maksimalni znesek.

Pri velikem številu hranilnih in posojilnih zadrug, ki dajejo svoje kapitalije na hipotike, pri velikem nasprotstvu kmetskega prebivalstva, nalagati svoj denar

v vrednostnih papirjih in ker se končno tisti, ki so potrebni kredita, obrnejo rajše na kak denarni zavod, kakor na zasebnike najdeje varstvena oblastva vedno težavnejše sigurne hipoteke in se morajo držati glede hranilnic veljavne, potrebam naše dobe ne več primerne določbe § 194, odstavek 5, rečenega patenta.

Iz tega nagiba vprašajo interpelantje:

Hoče li Nj. eksclenca resno uvaževati vprašanje o času primerni primemb določb glede plodonosnega nalaganja kapitalij v varstvu stoječih oseb, oziroma predložiti primeren zakonski načrt?

Mi menimo, da bodo posojilnice, zlasti one z neomejeno zavezo posebno potem, ki bodo po name ravani novi postavi nadzorovane, res dovolj varne za nalaganje otroških denarjev.

Kmetijske raznoterosti.

Kmetijska podružnica v Novem mestu bode letos svojim članom brezplačno razdelila sadno drevje in ameriške trte, in sicer dobi vsak član po 4 sadna drevesa (jablane ali hruške) ali pa 200 sajenic (bilf) ameriških trt Riparia Portalis ali Rupestris.

Centralna posojilnica slovenska. Vsled občevanja z drugimi posojilnicami je v teku dveh mesecev svojega obstanka načelstvo „Centralne posojilnice“ v Krškem prišlo do prepričanja, da še veliko slovenskih posojilnic ne razumeva namena in bistva tega zavoda, če tudi se je nekaj zadrug že pridružilo. Radi tega je načelstvo v pospeh hitrejšega razvitka zavoda podalo še taka pojasnila: 1.) Centralna posojilnica slovenska ne namerava nijednemu obstoječemu zavodu konkurence delati, ker ji ni namen iskati hranilnih vlog pri posameznih osebah, niti teh vabiti, da bi se kot udje vpisale. 2.) „Centralna posojilnica slovenska“ želi načeloma občevati le s slovenskimi posojilnicami. Od teh torej pričakuje, in sicer brez izjeme od vseh, od mladih in starih, od več ali manj imovitih, da k njej kot zadružnice pristopijo, ter jej pošljejo a) v ta namen potrebno izjavo (§ 4. naših pravil), b) 5 gld. pristopnine in vsaj 100 gld. deleža (§ 6. naših pravil), kateri delež se bo obrestoval; pošilja naj se jej vse potom c kr. poštne hranilnice. 3.) „Centralna posojilnica slovenska“ pošilja posojilnicam, katere so se jej na ta način pridružile, hranilne vloge ali posojila. Poslane hranilne vloge obrestuje vsaka posojilnica po svoji obrestni meri in ravna ž njimi po svojih pravilih; posojila pa pošiljamo proti menicam na daljše ali krajše obroke proti $4\frac{1}{2}\%$ obrestovanju. 4.) „Centralna posojilnica slovenska“ se nadja, da jo bodo imovitejše posojilnice (oziroma hranilnice) podpirale tudi s hranilnimi vlogami, katere obrestujemo s $4\frac{1}{4}\%$ 14 dnevno (§ 38. naših pravil). Gledé odpovedi hranilnih vlog velja naš § 39., ki je za vlagatelje jako ugoden. Namen Centralni posojilnici je združiti vse slovenske posojilnice v veliko skupno denarno zadrugo v to svrhu, da bi ona podpirala zdaj eno zdaj drugo pristopivšo posojilnico. To pa storiti ne more, ako se jej one ne pridružijo, ako jej niti moralne, niti materijalne podpore ne naklonijo. Moralno podporo že s tem dajejo, ako pristopijo k „Centralni posojilnici slovenski“; v materijelno podporo pa bodo: pristopnina, delež, hranilne vloge. Kedar se bode „Centralna posojilnica slovenska“ na ta način okrepčala, lahko bode stopila v zvezo v velikimi slovenskimi in slovanskimi zavodi in se od njih priskrbela cenejših denarnih sredstev, kedar bode mogoče taka dobiti. Kakor pravi domoljubi slovenski pospešujejo slovensko edinost na političnem in na kulturnem polju, tako centralno posojilnico slovensko storiti po svojih skromnih

močeh nekoliko za združenje na gospodarskem polji. Centralna posojilnica slovenska bode prej ali slej v resnici slovenski osrednji denarni zavod, čegar obsežnost, delokrog in moč bodo pa seveda odvisne vsikdar od slovenskih posojilnic.

Poučni in zabavni del.

Varšavski spomini iz 1830. leta.

(Ruski spisal N. P. Makarov.)

I.

Prihod v Varšavo in ostrog.

Strijc je stanoval v Varšavi v Aleksandrovski vojašnici, ki je bila prav na konci mesta ob bregu Visle, kjer sedaj stoji grozna utrdba. Jedva smo mi prišli, ko se je novica o tem razširila po vseh vojašnicah. Ta trenutek je prišlo v strijčevo stanovanje mnogo častnikov, pozdravili so ga z odkritosrčnim veseljem, kajti ni ga bilo v polku častnika, ki bi ne bil ljubil Valerjana Makariča.

Jaz sem bil nekako omamljen. Vse je zame bilo tako novo, popolnoma nepodobno temu, kar sem poprej videl. Živo gibanje po ulicah, obilje vojaških uniform, epolet, čelad, okrašenih z grbi, vrvicami in visokimi cilindričnimi žimnimi čopi ali gumbi, ravnih in triogelnih klobukov, nad katerimi so vihrali široki čopi petelinovih peres, črni in beli; vse to je name napravilo silen vtis. Kar se tiče poljščine, je jako vznemirjala moj sluh, v katerem se je bilo začelo razvijati čuvstvo melodije. Posebno so dražile moj sluh besede in fraze, v katerih je polno sikavcev in šumevcev, katerih ima polno poljščina. Kar mi je pa ugajalo in name napravilo najugodnejši utis, to so raznoševalci slaščic iz slaščicarn, katere so v Varšavi bile posebno dobre in slovele s svojimi okusnimi sladkimi kolači in karamelki. V Varšavi je bil pregovor: Sladek kot Lesselov (ime tedaj znanega slaščičarja) karamel.

Drugi dan po svojem prihodu se je Mičurin predstavil cesarjeviču, kateri mu ni rekel nič besedice zaradi tega, da je več kakor tri tedne prepozno prišel. Sicer v Varšavi skoro nikdar niso nobenega kaznovali, ako se je prepozno povrnil z vojaškega odpusta. Najprej so naročili meni novo obleko in ko je prišla, predstavili so me poveljniku litovskega gardnega polka generalnemu majorju Koškinu, a potem so me peljali v Brilevsko hišo in me ondu predstavili velikemu knezu Konstantinu Pavloviču. Cesarjevič je bil pri najboljši volji, sprejel me je jako prijazno, potepljal me po rami in na prošnjo Mičurinovo imenoval me za podpraporščeka litevskega gardskega polka in me odkazal prvi fuzilirski stotniji, kateri je tedaj bil poveljni stotnik Grabbe, jeden najboljših častnikov v vsej gardski diviziji, prijatelj in sovrstnik mojega strijca. Jaz sem bil še premlad za to, da bi opravljal redno vojaško službo, kajti nisem še mogel z jedno roko vzdigniti na rame tedanje težke vojaške puške in veliki knez je bil tako dober, da je dovolil bivati mi pri strijci,

nositi mi junkersko uniformo, dobivati podčastniško plačo in končati svoje domače izobrazovanje, jemajoč lekcije pri raznih učiteljih, dokler mi leta ne dopuste vstopiti v šolo gardskih podpraporščikov. Tako se je začelo novo pol vojaško življenje.

Strijc ni ostal več kakor štirinajst dnij v Varšavi. Dobil je zopet odpust za osemindvajset dnij in ob jednom dovoljenju, da se oženi z moskovsko knežnjo; v začetku maja je odpotoval iz Varšave in je pustil mene pod nadzorstvom jednega svojih polkovnih tovarišev, stotnika Žerebcova. Učenje se še ni začelo in zatorej sem užival popolno svobodo, katere pa nisem zlorabil. Strast za neumnosti mi je bila že prešla in postal sem bil reden, krotek in ubogljiv deček, a ob jednom jako radoveden. V meni se je bilo vnelo že jako veselje do učenja, ob jednom tudi veselje do godbe, to je do igranja na goslih. Toda za moje učenje so se določile jako tesne meje, to je meje vojaškega izobraženja, katero sem pozneje dobival. To je bila velika nesreča za dečka, iz katerega bi klasična izobraženost bila mogla narediti kaj dobrega. Darovi dečka, katerih ni nikdo spoznal, ostali so nerazviti, zgubljeni zaradi jednostranske in najpovrhnejše vzgoje.

Pričakujoč povratka strijca sem se sprehajal po Varšavi v svoji prejšnji obleki in pogosto v družbi Andreja Basmanova, pogosto pa tudi sam. Po dvakrat na dan sem se kopal v Visli in vadil se v plavanji; rad sem jedel razne slaščice, čital stare romane in časopise iz strijčeve knjižnice. Z nepotrpežljivostjo pričakoval sem strijčevega povrata. Rad bi bil videl novo svojo teto, o kateri mi je žužnjal na ušesa Valerjan Makarič vso pot od Moskve do Varšave, hvalec lepoto svoje neveste in je rekel mej drugim tudi tole:

— Katarina je popolnoma po mojem vkusu, temnolasa, malo zamolkla, velik rimski nos, jedno oko malo manjše od družega, in naposled visoke rasti, da se ni treba pripogibati, da se jo poljubi.

In kaj mi ni vsega še govoril o bodočej moji teti in „tovarišici svojega življenja“. Tedaj mi je obetal kupiti dobre gosle in dati mi dobrega učitelja na tem odličnem instrumentu, ki vlada v orkestrih in po koncertih. Zato sem težko in z močnim bitjem časa prisrkoval trenotka, ko dobim gosli in učitelja. V tem so prvega julija peščete varšavske posadke odšle v ostrog, jaz sem šel sprehajati se, da vidim, kako je šel litovski polk. Ta ostrog je bil v dve vrsti od Marimontske in jedno od Povonskove zagraje. Ostrog je bil postavljen v raztegnjeni črti, in je zatorej zavzemal veliko prostora, začenjajoč na desni s peto baterijsko stotnijo gardskega topništva, za katerim so sledili litovski gardski polk, in poljski telesni grenaderski polk, ki so sestavljali prvo brigado grenaderske divizije. Za prvo je bila nastanjena druga gardska brigada, t. j. poljski pijonerski batalijon in volinski gardski polk. Dalje so bile tri peš divizije poljske vojske in topničarstva. Ker so vojaki bili v ostrogu cele tri mesece, bil je jako skrbno in natančno narejen. Vojaki so bili v šotorih, razvrščenih v treh vr-